

Luminița HOARȚĂ CĂRĂUȘU
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, România

MĂRCILE DE STRUCTURARE A DISCURSULUI ÎN SITUAȚIE DE INTERACȚIUNE ÎN DISCURSUL TELEVIZUAL ROMÂNESC ACTUAL²

1. Introducere

1.1. Tema

Tema analizei din cadrul studiului nostru vizează *mărcile de structurare a discursului în situație de interacțiune* în cadrul discursului televizual românesc actual, în emisiunile cu specific cultural. Ca în orice tip de discurs oral, organizat sub forma dialogului, și în discursul televizual cu specific cultural, în emisiunile TV de tip talk-show și dezbateri televizată, care încadrează interacțiune mediată controlată, în cadrul schimburilor comunicative dintre participanții prezenți la interacțiunea verbală în curs, sunt utilizate de către protagoniștii conversației respective diverse *mărci de structurare a discursului în situație de interacțiune*.

1.2. Motivația alegerii temei

Motivația alegerii temei constă în numărul insuficient de studii care identifică și analizează *mărcile de structurare a discursului în situație de interacțiune* pe baza unui corpus care include emisiuni TV cu specific cultural, de tip talk-show și dezbateri televizată.

1.3. Scopul

Scopul studiului nostru este identificarea și analiza *mărcilor de structurare a discursului în situație de interacțiune*, în cadrul discursului televizual românesc actual, în emisiunile cu profil cultural.

² Lucrarea a fost susținută în plenul colocviului *Lexic comun / Lexic specializat cu tema Spații pragmatico-discursive în interpretarea textelor artistice și non-artistice. In memoriam Stelian Dumistrăcel*, Galați, 3-4 noiembrie 2022.

1.4. Metodele

Referitor la metodele utilizate în studiul nostru, afirmăm că *metoda* folosită este cea a *analizei pe baza unui corpus*.

1.5. Corpus

În privința *corpusului*, studiul nostru analizează, din perspectiva *mărcilor de structurare a discursului în situație de interacțiune* ocurente în discurs, două emisiuni de televiziune care se înscriu în așa-numitul discurs televizual și care au ca element comun invitatul emisiunii, **Gigi Căciuleanu**, coregraf și dansator renumit: 1. Talk-show-ul din cadrul emisiunii televizate *Garantat 100%* (moderator Cătălin Ștefănescu); 2. dezbateră televizată *Nocturne* (moderator Marina Constantinescu), emisiuni de televiziune incluse în CLRVAN 2013: 239-244, 244-251.

2. Cadrul teoretic. Conceptul de *marcă de structurare discursivă*

Peter Koch și Wulf Österreicher (Koch, Österreicher 2011: 42-64) împart mărcile pragmatic-discursive, numite „Gesprächswörter”, în șapte categorii: 1. **mărci de structurare discursivă („Gliederungssignale”)**; 2. mărci ale schimbării rolului conversațional sau mărcile rândului la cuvânt [1] („Turn-taking Signale”); 3. mărci de contact [2] („Kontaktsignale”), care includ semnalele locutive și cele de receptare („Sprecher und Hörsersignale”); 4. mărci ale ezitării „Überbrückungsphänomene”; 5. mărci ale corectării („Korrektursignale”); 6. interjecțiile („Interjektionen”) și 7. mărci ale emfaticizării („Abtönungsphänomene”).

Autorii *Gramaticii limbii române*, Editura Academiei, ediția nouă, sunt de părere că o clasificare a mărcilor pragmatic-discursive se face

„în raport cu funcțiile îndeplinite de acestea în comunicare” și propun următoarea clasificare a acestui tip de mărci: mărci de contact sau fatice, **mărci de structurare a interacțiunii verbale (globale sau la nivelul intervențiilor)**, mărci ale ezitării și corectării, mărci ale modalizării/nuanțării” (GALR II 2005: 833).

În raport cu un alt criteriu, și anume, „în acord cu structura secvențială globală a conversației”, mărcile pragmatic-discursive se clasifică în **mărci de inițiere a conversației, mărci de dezvoltare a intervențiilor conversaționale și mărci de încheiere a conversației** (GALR II 2005: 833), subtipuri de **mărci de structurare a interacțiunii verbale (globale sau la nivelul intervențiilor)**.

În opinia Aureliei Merlan, „după funcția pe care o au în dialog”, mărcile interactive sunt de mai multe feluri, și anume, **mărci de structurare a discursului în situație de interacțiune**, mărci ale comuniunii fatice sau mărci de contact, mărci ale rîndului la cuvânt, mărci ale ezitării, mărci ale corectării și modalizatori sau nuanțatori (Merlan 2002: 92).

3. Mărcile de structurare a discursului în situație de interacțiune în discursul televizual românesc actual

3. A. Mărcile de deschidere a dialogului

Aurelia Merlan este de părere că **mărcile de structurare a discursului în situație de interacțiune** sunt „cuvinte, locuțiuni sau frazeologisme care semnalează structurarea discursului de către locutor”, acest tip de marcă discursivă incluzând, în opinia aceleiași lingviste, două categorii, și anume, mărci care se întâlnesc „la nivel global, adică la nivelul ansamblului” și mărci care apar la „nivel local, adică la nivelul intervenției în curs și al celei imediat următoare” (Merlan 2002: 93), cum ar fi, în opinia autorilor *Gramaticii limbii române*, Editura Academiei, ediția nouă, *mărcile de ordonare graduală a informațiilor, mărcile de dezvoltare a intervenției, mărcile de închidere a intervenției și mărcile separării conflictuale* (GALR II 2005: 839). Apoi, la nivel **general, global**, Aurelia Merlan este de părere că „în raport cu cele trei faze dialogice – introductivă/inițială, centrală/de bază și finală -” (Merlan 2002: 93), există trei clase de mărci de structurare a discursului în situație de interacțiune, și anume, *mărci de deschidere a dialogului, mărci de menținere a dialogului și mărci de închidere a dialogului* (Merlan 2002: 93-95). Între *mărcile de deschidere a dialogului*, Aurelia Merlan amintește *formulele de salut (bună dimineata, bună ziua, bună seara), apelativele (stimați ascultători, doamnelor și domnilor, onorată asistență) formulele de curtoazie (nu vă supărați, dacă sunteți bun, mă scuzați, iertați-mă)*.

Autorii GALR (GALR II 2005: 837) numesc mărcile de deschidere a dialogului *mărci de inițiere a conversației* și consideră că

„forma de debut conversațional depinde de tipul de enunț - asertiv, interogativ, imperativ – prin care este exprimat actul lingvistic de solicitare”

și că

„esențială pentru menținerea și dezvoltarea dialogului este introducerea unei teme de discurs și corelarea ulterioară a acesteia cu alte teme” (GALR II 2005: 837).

Mărcile de inițiere a conversației sunt numite de către K. Lichem „Eröffnungssignale” (semnale de deschidere a mesajului) (Lichem 1981: 69).

Deoarece corpusul studiului nostru include discurs televizual, mai exact, interacțiune mediată *controlată*, este firesc ca emisiunile televizate cu profil cultural să fie dirijate de către un moderator. Astfel, Cătălin Ștefănescu, moderatorul și realizatorul talk show-ului *Garantat 100%*, își întâmpină atât invitații, cât și telespectatorii cu o marcă de structurare a discursului în situație de interacțiune de tipul mărcilor de deschidere a dialogului sau de inițiere a conversației, concretizată în *formulele de salut* din exemplul (1):

- (1) „CȘ: *salutare. salutare la toată lumea* ↑ bine v-am regăsit la garantat sută la sută. vă invit din nou ↑ la o călătorie prin povești frumoase despre oameni ↑ ++ cărți ↑ ++ filme ↑ ++ muzici ↑ ++ și spectacole.” (CLRVAN 2013: 246).

De asemenea, la începutul emisiunii, moderatorul în discuție utilizează, într-una dintre intervențiile sale (vezi exemplul (2)), atât mărci de inițiere a conversației de tipul *formulelor de salut*, cât și mărci de deschidere a dialogului de tipul *apelativelor*:

- (2) „CȘ: *DOAMNELOR ȘI DOMNILOR* ↑ ++ să le spunem bun venit la garantat sută la sută ↑ ++ domnilor gigi căciuleanu și răzvan penescu. (aplauze) (fundal sonor muzical) da. *bună seara* ↑

GC: *bună seara.*” (CLRVAN 2013: 246).

Moderatoarea dezbaterii televizate *Nocturne*, Marina Constantinescu, recurge la folosirea unui alt tip de marcă de inițiere a conversației, și anume, *formulele de curtoazie*, exact la începutul emisiunii (vezi exemplul (3)):

- (3) „MC: *vă mulțumesc c-ați acceptat invitația noastră* ↑ ++ și ↑ ++ ă ↑ ++ mărturisesc că ↑ +++ această întâlnire nu este deloc lipsită de emoție ↑ ++ pentru c-așa cum vă spuneam ↑ +++ v-aștept de mult. ++ și NOCTURNELE noastre aveau nevoie de gigi căciuleanu. ++ de mintea lui ↓ ++ atât de vie și de deschisă.” (CLRVAN 2013: 241).

Sunt utilizate și de către Cătălin Ștefănescu, la începutul talk show-ului *Garantat 100%*, *formule de curtoazie*, așa cum se observă în exemplul (4):

- (4) „CȘ: *mulțumesc frumos pentru c-ați acceptat invitația noastră* ↑ +++ ă ↑ ++ să-ncep așa. + cu ce să-ncep? ++ începem cu ↑ ++ un lucru foarte important ↓ +++ înainte de a povesti cum v-ați cunoscut ↑ + și ca-n [xxx] ce legături vă leagă ↑ ++ ă ↑ ++ s-aflăm ↑ + ce fel de obiecte ați adus ↑ + pentru că ↑ +++ în noul format la garantat sută la sută ↑ + am zis că ne folosim într-un mod sublim de invitații din prima parte a emisiunii ↑ + domniile lor sînt rugate ↑ + să aducă ↑ + un obiect ↓

+ o carte ↑ + un film ↑ + o muzică ↑ ++ ceva care la un moment dat ↑ + le-a schimbat viața.” (CLRVAN 2013: 246-247).

3. B. Mărcile de menținere a dialogului

Așa-numitele de către Aurelia Merlan „mărci de menținere a dialogului” (Merlan 2002: 93) au ca funcție pragmatic-discursivă menținerea dialogului, adică „introducerea unei teme de discurs și/sau corelarea ulterioară a acesteia cu o altă temă/cu alte teme” (Merlan 2002: 93). Astfel, Aurelia Merlan consideră că pentru intenția de introducere a unei teme conversaționale sunt utilizate mărci de structurare discursivă de tipul *bun, bine, așa, deci, așadar, să trecem la chestiune, să trecem la ce ne interesează, vă supun atenției*, „care marchează și tranziția de la faza inițială a dialogului la faza centrală” (Merlan 2002: 93).

Autorii GALR (GALR II 2005: 837) numesc mărcile de menținere a dialogului „mărci de dezvoltare a intervențiilor conversaționale”, fiind de părere că

„intenția de introducere sau de schimbare a unei teme este semnalată de mijloace verbale de tipul *asa, așadar, bun, bine, cât despre, cu privire la, deci, în ceea ce privește, privitor la, referitor la* etc.” (GALR II 2005: 837).

Cătălin Ștefănescu, moderatorul talk show-ului *Garantat 100%*, utilizează marca de structurare discursivă *bun*, pentru a introduce o nouă temă conversațională, și anume, cea legată de cum s-au cunoscut invitații săi, Gigi Căciuleanu și Răzvan Penescu:

(5) „CȘ: bun. + și-avem acolo va să zică ↑ let zepelin trei ↑ și-o carte. + le dăm împreună. + la același ↑

RP: da.

CȘ: *bun*. +++ trebuie să aflu neapărat ↓ + pe cuvânt că nu știu ↑ + cum v-ați cunoscut? ++ de unde ↑ + de unde și ce legături vă leagă. cum v-ați cunoscut gigi?

GC: chiar că nu mai știu cum ne-am cunoscut. ++ cred c-am început deodată ↑ +++ deodată-am început ↑ + el m-a rugat să trec de partea cealaltă a oglinzii ↑ + și să scriu. ++ adică eu i-am spus la un moment dat ↑ + nu știu. când ↑ + cum ↑ +++ c-am niște cufere întregi cu ↑ + cu ↑ + desene ↑ + cu ↑ + chestii scrise cu dansuri notate într-un fel mai poetic așa ↑ + și el mi-a zis hai să le publicăm într-un fel. + nu? + cam așa a fost. ++ ” (CLRVAN 2013: 247).

În cadrul aceluiași schimb interacțional, Gigi Căciuleanu și Cătălin Ștefănescu utilizează două mărci de structurare discursivă de introducere a unei teme de discurs, și anume *asa* (pentru tema *ce putem citi pe liternet*) și *bun*

(pentru tema legată de *rubrica taxi driver*). În această situație, adverbul *așa* reprezintă o așa-numită *marcă de ratificare tematică*, deoarece, în unele contexte,

„*așa* se referă la conținutul propozițional al enunțurilor, dar alteori, *așa* se poate referi exclusiv la tema acestora (vorbitorul confirmă că aceea e tema despre care a înțeles că se vorbește, pe care o așteaptă, pe care o acceptă ș.a.m.d.). În acest din urmă caz, avem de-a face cu ceea ce se numește un ratificator tematic sau ratificator referențial” (Pop 2003: 256).

(6) „GC: nu numai.

RP: da.

GC: de partea ↑ mm ↑ ++

RP: de spectacol.

GC: *așa*. ++ dansu' e viață. ++ nu? + atunci de partea ↑ ++ existențială. și ↑ ++ puteți citi și pe liternet ↑ + deschideți liternet nu ca să mă citiți pe mine. ++ ca să citiți toate ↑ ++ mm↑ toate minunățiile pe care le publică răzvan ↑ +++ stând noaptea și lucrând foarte greu ↑ + ca să scoată acest liternet. + ca noi toți. + adică tot ce se face bine se face noaptea și greu.

CȘ: *bun*. ++ te-am întrebat gigi ceva despre carte ↑ + tu te-ai făcut că nu m-auzi ↑ + ajungem imediat la carte ↑ + ÎNSĂ ↑ +++ *noi avem o rubrică nouă*. + *aici*. + *la garantat sută la sută* ↑ +++ *e ceva foarte scurt care* ↑ + *cred că se urmărește cu mare atenție* ↑ +++ *rubrica noastră se cheamă taxi driver* ↑ ++ și e ↑ ++ în fiecare ediție ↑ ++ e o poveste ↑ + cu câte un taximetrist din bucurești. + care e-ntr-un fel sau altu' ↑ + un soi de ↑+ prim ↑+ sociolog ↑ î ↑ ++ psiholog ↑ î ↑ +++ ce să mai spun? ++ CRITIC de artă ↑ + de altfel ↑ î ↑ + oameni cu care se poate povesti despre toată lumea din jurul lor ↑ + dar și despre literatură și despre artă ↑ + vă propun să ne-ntălnim astăzi ↑ + la taxi driver ↑ cu domnul mircea bogdan. [...]” (CLRVAN 2013: 249).

Referitor la mărcile de structurare discursivă utilizate pentru schimbarea temei conversaționale, Aurelia Merlan opinează că

„schimbarea temei poate fi anunțată de adverbele *așa*, *bun*, *bine*, de conjuncția adversativă *dar*, de interjecțiile *ia*, *hai* urmate de un verb la imperativ sau la conjunctiv sau, frecvent, de locuțiuni prepoziționale de tipul *referitor la*, *privitor la*, *cu privire la*, *în ceea ce privește*, *cât despre*” (Merlan 2002: 94).

K. Lichem numește acest tip de mărci de structurare discursivă „semnale de schimbare a temei conversaționale” (t.n), iar acest tip de mărci pragmatico-discursive încadrează mărci de tipul *ascultă*, *însă*, *de fapt*, semnale compuse și *adică*, și *apoi*, și *ascultă*, *dar privește*, *dar deci* etc. (Lichem 1981: 70).

În interacțiunea verbală dintre Cătălin Ștefănescu, moderatorul și realizatorul talk-show-ului *Garantat 100%* și Radu Penescu, creatorul fenomenului *liternet*, Cătălin Ștefănescu utilizează interjecția *hai*, cu scopul schimbării temei conversaționale. Sorin Stati consideră că acest tip de mărci de structurare discursivă „exprimă dorința vorbitorului de a schimba cursul dialogal”, elemente definite ca reprezentând „un set de semnale în discursul conversațional”, care „îi pregătesc pe ascultători pentru următorul schimb, într-o conversație logică” (t.n.) (Stati 1986: 315):

(7) CȘ: ai fost la î ↑ + lansarea cărții vând volume vectori?

RP: din păcate nu. + pentru că î ↑ + ora la care se fac lansările este cinci. ++ eu lucrez ↑ +++ în consultanță financiară ↑ +++ care î ↑ + începe dimineața la nouă ↑ + și se termină la î ↑ + șase ↑ șapte ↑ + șapte și jumate ↑ +++ [în general î urmăresc filmele.

CȘ: *hai* să-ți povestesc ceva de la lansare.]

RP: ă î ↑ + filmele și teatrele.” [...]” (CLRVAN 2013: 250).

Schimbarea temei este, adesea, semnalată cu ajutorul conjuncției coordonatoare adversative *dar*, schimbarea temei conversaționale fiind „uneori stimulată de un element din intervenția locutorului precedent” (Merlan 2002: 93). Am identificat, în dezbateră televizată *Nocturne*, în exemplul (8), conjuncția *dar* utilizată de către moderatoarea emisiunii, Marina Constantinescu, având rolul pragmatic-discursiv de schimbare a temei de discurs, schimbare stimulată de termenii *transformare* și *pe dinăuntru, a mâncat realitatea*, utilizați de către interlocutor, Gigi Căciuleanu, care este de părere că dansul reprezintă o transformare a realității („a mâncat realitatea”):

(8) „GC: da]. + lumea î + ă î + confundă foarte des î ++ faptul de a DANSA î + cu faptul de a DĂNȚUI. +++ și aia-i frumos. ++ și isaia dănțuiește. +++ dar î + dar î + într-o anumită formă. + or î + ceea ce e FOARTE frumos î + și PARADOXAL î ++ este că forma nu se naște din formă și pentru formă. ++ se naște dintr-un fel de î ++ de nevoi umane î + omeniești. ++ nu e ceva î + vai î + asta-i balerina î + machiată frumos î + cu ochii așa î + cu î cu î părul strâns și î + și face lucruri care nimeni nu poa’ să le facă. + da. ++ face lucruri. +++ pe care nimeni nu poa’ să le facă. ++ dar trecând PESTE ba î + transcendând balerina sau balerinul î ++ deodată poți î + trecând printr-un lucru nemaipomenit î + printr-un proces alchimic să zic eu ↓ + de *transformare* î + să î + să î + redevii copil. ++ să redevii î + ă î + neaș. ++ să redevii î + ă î + inocent. ++ inocența asta pe care-a regăsit-o miro. ++ miro nu făcea î + ce făcea pentru că nu știa să deseneze. +++ este pentru că a î + a î + a î + A VRUT î + să

facă acest lucru ↑ + așa cum ↑ + a ↑ + ai fi într-un proces al ↑ + al ↑ + integrării ↑ + al ↑ + + s-a ↑ + a *mâncat realitatea*. ++ a luat și-a băgat-o pă gât pă nas pă urechi ↑ + și dup-aia a ieșit sub [forma asta miro sau picasso.

MC: a topit-o] ↑ + cum spuneți.

GC: exact.

MC: *pe dinăuntru*.

GC: *pe dinăuntru*. +++

MC: *dar* nu era oare ↑ +++ nu. ++ altceva vreau să vă-ntreb. ++ credeți că ↑ + acest ↑ + altfel de dans ↑ + se poate face ↑ + ă ↑ + fără să ai ↑ + pașii aceștia de + de studiu clasic?" (CLRVAN 2013: 245).

Și în discursul lui Cătălin Ștefănescu, în cadrul exemplului (9), schimbarea temei este anunțată prin intermediul conjuncției adversative *dar*:

(9) „CȘ: gigi ↑ ++ ă ↑ + știu sigur c-abia stai pe scaun ↑ ++ m-au întrebat colegii mei înainte de-a începe emisiunea asta ↑ + când o să danseze domnul căciuleanu? și le-am spus ↓ NU ȘTIU. ++ când are chef. + când simte nevoia ↑ ++

GC: când mi se [xxx] pielea.

CȘ: atunci o să-ncepem. + *dar* pentru c-ai adus vorba despre asta ↓ + încercăm ceva?

GC: da sigur. + [da.

CȘ: doamnelor și domnilor ↓]

GC: încerc. ++ să mă scol de pe scaun. (aplauze) +++ înainte să încep ↑

CȘ: te rog." (CLRVAN 2013: 249).

Autorii GALR sunt de părere că mărcile de structurare discursivă sunt „identificate, în parte, cu conectorii pragmatici (cuvinte sau grupuri de cuvinte din clasa adverbului sau a conjuncției a căror funcție este să asigure legătura formală și semantică dintre segmentele unui discurs)” (GALR II 2005: 836), iar „la nivel tranfrastic, cel mai bine reprezentați sunt conectorii conjuncționali” (GALR II 2005: 730). Un exemplu de astfel de conectori conjuncționali este reprezentat de

„așa-numitul și *narativ*, folosit frecvent pentru indicarea succesiunii faptelor, argumentelor, descrierilor care reprezintă obiectul unui text, substanța sa, ceea ce se comunică” (GALR II 2005: 730).

Gigi Căciuleanu, dansator și coregraf renumit, utilizează, în exemplul (10), și *narativ*, care, „la nivel transfrastic, pe tiparul unei relații sintactice de coordonare” stabilește „diverse relații pragmatice sau discursive” (GALR II 2005: 730):

(10) „CȘ: [xxx] am rămas ă↑ +++ am rămas UIMIT ↑ în mometu-n care gigi mi-a spus că ↑ +++ POATE să danseze ↑ ++ pe o poezie. ++ și-am zis bine bine ↓ + pe-o poezie ↓ + da ↑ ++ ce-i dedesubt ↑ + ce muzici pui dedesubt? nu nu nu ↑ +++ dedesubt nu-i nicio muzică.

RP: da. pentru că poezia are un ritm.

CȘ: exact. +++ sînt cuvinte de gigi căciuleanu ↑ pe care dansează ↓ ++ gigi căciuleanu.

GC: și tăceri de gigi căciuleanu. ++ și pe-alea dansez.

CȘ: putem să vedem [toată treaba asta?

GC: da ↑ ++ am să-ncerc.] am să-ncerc.” (CLRVAN 2013: 252).

Autorii GALR consideră că așa-numiții „conectori propriu-ziși” marchează mișcări argumentative ale discursului” (GALR II 2005: 837) și că mărcile de structurare discursivă de menținere a dialogului pot fi „numeroase conjuncții sau adverbe de tipul: *așa, bun, bine, deci, sigur* etc.”, care „dobîndesc contextual un sens deviat, preluând funcția de a marca diferite roluri argumentative” (GALR II 2005: 838). *Rolul argumentativ* al unui enunț a fost interpretat ca fiind „o dimensiune facultativă adăugată la funcția pragmatică, relevându-se, de obicei, la nivel transfrastic” (t.n.) (Stati 1990: 67). Rolul argumentativ este o proprietate relațională, în măsura în care el se stabilește în raport cu un alt conținut frastic. Lingvistul în discuție admite că un enunț poate avea secțiuni, fiecare secțiune având rolul său argumentativ. Astfel, schimbul conversațional

„Petre va veni mâine./ Nu. Nu va fi aici decât săptămâna viitoare. Mâine va fi la Londra” (t.n.) (Stati 1990: 67),

este o secvență de trei roluri, și anume *contestare + rectificare + obiecție*. Inventarul rolurilor sau funcțiilor argumentative variază, în mod sensibil, de la un autor la altul. În opinia lui Sorin Stati (Stati 1990: 65), rolurile argumentative sunt următoarele: 1. asentiment, confirmare, adeziune; 2. justificare, probă; 3. concesiune; 4. rectificare; 5. obiecție; 6. contestație, dezacord; 7. critică, acuzație, reproș; 8. teză, concluzie.

Gigi Căciuleanu utilizează, în exemplul (11), marca de structurare discursivă *deci*, marcând rolul argumentativ de concluzie. Referitor la conjuncția *deci*, Sorin Stati propune să fie încadrată între așa-numitele de către el „expresii conclusive” (t.n.) (Stati 1986: 314):

(11) „CȘ: gigi ce ne spune cartea asta? ++ adică ↑ ă ↑ +++ într-o formulă ↑ +++ a străzii ↑ + o să spun ↓ + cu ce vrăjește pe ceti ↑ + pe cetitoriu cartea asta?

GC: eu ↑ ++ în primul rând este o carte pentru toată lumea. nu-i pentru dansatori. ++ numai. + este o carte pentru un public foarte larg ↑ +++ și pentru oameni care vor să descifreze MIȘCAREA. nu-i o carte de dans. +++ e-o carte despre mișcare. + ce-am crezut eu ↑ + că este important ↑ + în ↑ + mișcarea pe care-o fac ↑ ++ cum o fac ↑ + și de ce o fac. adică de ce-o fac nu poți să spui întotdeauna. ++ pentru că n-ai ↑ + nu ↑ n-ai cuvinte să spui. +++ și nici cum o faci. n-ai cuvinte. *deci* ↑ ++ pe undeva am inventat niște formule așa ↓ + care să concentreze ↓ ++ ă ↑ ++ ceea ce se-ntâmplă în corpu' ↑ ++ într-un corp care dansează." (CLRVAN 2013: 251).

3. C. Mărcile de încheiere a dialogului

În opinia Aureliei Merlan, mărcile de încheiere a dialogului se materializează în:

„urări (felicități!, la mulți ani!, mergi/rămâi cu bine!, să fii sănătos!), cerere de permisiune (permiteți-mi să mă retrag), formule de rămas-bun (la revedere!, salut!, bună ziua!), formule de mulțumire (mulțumesc, rămân îndatorat), mărci ale separării conflictuale (gata!, afară!, am terminat!, până aici!, de-ajuns!), adverbale care semnalează o mișcare de acceptare (bine, bun, gata), reluarea în ecou a intervenției precedente (- Vii?/- Vin; - De acord?/- De acord.)” (Merlan 2002: 94).

Autorii GALR propun o altă sintagmă pentru denumirea mărcilor de structurare discursivă cu rol de încheiere a dialogului, și anume, „mărci de încheiere a conversației”, afirmând că încheierea procesului dialogal poate fi marcată prin: clișee conversaționale utilizate mai cu seamă în conversația formală sau semiformală (formule de politețe – *nu vă supărați, vă rog, permiteți-mi, fiți amabil, mulțumesc pentru participare*; clișee de încheiere – *mai vorbim, vorbim mai târziu etc.*); conjuncții și locuțiuni conjuncționale conclusive (*deci, așadar, prin urmare, carevasăzică*); adverbale care semnalează o mișcare de acceptare (*bine, bun, gata*) (GALR II 2005: 839).

K.Lichem numește mărcile de structurare discursivă cu rol de încheiere a dialogului „Schlusssignale” (semnale de încheiere) și este de părere că „printr-un semnal de încheiere, vorbitorul își anunță sau marchează sfârșitul discursului său conversațional”, caracteristice pentru această grupă de mărci pragmatico-discursive fiind mărcile *bine, iată, da, sigur, evident* (Lichem 1981: 71).

După ce Gigi Căciuleanu dansează pe versurile propriei poezii recitată de către el, Cătălin Ștefănescu, moderatorul emisiunii propuse spre analiză, îi mulțumește acestuia, utilizând o marcă de încheiere a dialogului:

(12) „(pe fundal se aude vocea lui gigi căciuleanu care-și recită propria poezie)

GC: a fi ↑ +++ sau ↑ ++ poate doar ↑ ++ a ÎNCERCA SĂ fii. sau ca și cum ↑ + ai fi fără să fii. FIR-AR SĂ FIE ↑ +++ să poți ↑ +++ sau să nu poți +++ să intri ↑ +++ sau ↑ ++ să-ți IEȘI + din fire ↑ ++ de parc-ar fi să NICI NU-ȚI PESE de fericire ↑ ++ de ne ↑ ++ fericire ↑ ++ nimic sau tot. sau nesfârșire. A ADORMI ↓ +++ A STA DE VEGHE ↓ +++ când te trezești ↑ ++ e parc-ai adormi pe dos. +++ un singur somn ↑ +++ cu vise diferite. +++ un pas mai mult ↑ ++ sau unul mai puțin ↑ ++ pe drum ascuns ↑ +++ în câmp deschis ↑ +++ aicea jos ↓ ++ totul nu pare-a fi DECÂT ↑ +++ PĂRERE. +++ de bine sau de rău ↑ +++ putere ↑ ++ slăbiciune ↑ +++ cădere ↑ +++ înălțare ↑ +++ a ști. +++ a nu mai ști nimic ↑ de ↑ +++ tine însuși. +++ a fi ↑ +++ sau a nu ↑ ++ fi. +++ luminează ↑ +++ hău ↑ +++ totul nu-i altceva ↓ ++ decât un semn ↓ ++ de întrebare.

(aplauze)

CȘ: da. +++ *mulțumim foarte frumos* ↑ ++ *gigi.*" (CLRVAN 2013: 252).

4. Concluzii

După analiza întreprinsă pe corpusul studiului de față, am identificat mai multe tipuri de **mărci de structurare a discursului în situație de interacțiune în discursul televizual românesc actual:**

4.1. Între mărcile de deschidere a dialogului, am identificat și analizat, în cadrul corpusului studiului de față:

4.1.a) *formule de salut: salutare. salutare la toată lumea; bună seara.*

4.1.b) *apelative: DOAMNELOR ȘI DOMNILOR.*

4.1.c) *formule de curtoazie: vă mulțumesc c-ați acceptat invitația noastră; mulțumesc frumos pentru c-ați acceptat invitația noastră.*

4.2. Am identificat următoarele tipuri de mărci de menținere a dialogului:

4.2.a) *mărci de structurare discursivă folosite pentru introducerea unei teme conversaționale: adverbele bun și așa.*

4.2.b) *mărci de structurare discursivă utilizate pentru schimbarea temei conversaționale: interjecția hai; conjuncția coordonatoare adversativă dar.*

4.2.c) *mărci de structurare discursivă identificate, în parte, cu conectorii pragmatici: și narativ.*

4.2.d) *mărci de structurare discursivă care dobândesc contextual un sens deviat, preluând funcția de a marca diferite roluri argumentative: conjuncția deci.*

4.3. Între mărcile de încheiere a dialogului, am identificat și analizat, în cadrul discursului televizual românesc actual:

4.3.a) formule de mulțumire: mulțumim foarte frumos.

NOTE:

- [1]. Referitor la mărcile rândului la cuvânt, vezi, Luminița Hoarță Cărașu, *Mărcile rândului la cuvânt în discursul televizual românesc actual*, în curs de publicare în revista *Meridian critic*.
- [2]. Cu privire la mărcile de contact sau fatice, vezi Luminița Hoarță Cărașu, *Mărci pragmatice de contact în discursul televizual românesc actual*, în *Meridian critic*, Număr special (vol. 38), 2022, p. 149-180.

SURSE:

CLRVAN (2013). Hoarță Cărașu, Luminița (coordonator), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, p. 239-244; 244-251.

BIBLIOGRAFIE:

- GALR (2005). *Gramatica limbii române*, Editura Academiei, București, vol. I, *Cuvântul*; vol al II-lea, *Enunțul*.
- Koch, Peter, **Österreicher, Wulf (2011). *Gesprochene Sprache in der Romania: Französisch, Italienisch, Spanisch*. Berlin/New York: Walter de Gruyter.**
- Lichem, Klaus (1981). *Bemerkungen zu den Gliederungssignalen im gesprochenen Italienisch*, în Ch. Schwarze, *Italienische Sprachwissenschaft*, Tübingen: Narr.
- Merlan, Aurelia (2002). *Mărcile interactive și funcțiile lor în dialog*, în Klaus Bochmann, Vasile Dumbravă, *Limba română în Moldova istorică*, vol. 1. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, p. 92-105.
- Pop, Liana (2003). *Așa-i, nu-i așa? De la adverb la marcă discursivă: un caz de gramaticalizare*, în Laurenția Dascălu Jinga, Liana Pop (coordonatoare), *Dialogul în româna vorbită*, Editura Oscar Print, București.
- Stati, Sorin (1990). *Le transphrastique*, Paris: Presses Universitaires de France.
- Stati, Sorin (1986). *Connettivi interfrasali e coerenza pragmatica*, în K. Lichem, Edith Mara, Susanne Knaller, *Aspetti della Sintassi dell' italiano contemporaneo*, Tübingen: Narr.

SPEECH STRUCTURING MARKS IN CASES OF INTERACTIONS IN CURRENT ROMANIAN TV DISCOURSE

Abstract: The motivation for choosing the theme is based on the insufficient number of studies that analyze, exclusively, the pragmatic markers of discursive structuring, based on a corpus that includes cultural TV shows, such as talk shows and television debates. Regarding the methods, we state that the main method that is used in our study is corpus linguistics. The aim of our study is to identify, make an inventory and analyze the pragmatic markers of discursive structuring, taking into account the pragmatic function they have in discourse (pragmalinguistic analysis). The cultural shows that we selected for the present study are useful in terms of analyzing the way in which the pragmatic markers of discursive structuring are used in the two television "genres", the talk show and the televised debate. Our study analyzes, from the perspective of pragmatic markers of discursive structuring that occur in discourse, two television shows that are included in the television discourse. These television shows have as a common element the main guest, Gigi Căciuleanu, which is a famous dancer and choreographer.

Keywords: *pragmatic markers, pragmatic markers of discursive structuring, pragmalinguistic analysis, television "genres", TV discourse, corpus linguistics.*

